

Vlaams
Parlement

vergadering **C264**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 21 juni 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het overleg met betrekking tot de nieuwkomersverklaring – 2381 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de eventuele betrokkenheid van de minister bij de totstandkoming van de federale nieuwkomersverklaring – 2382 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de federale nieuwkomersverklaring – 2386 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het interfederaal overleg inzake de federale nieuwkomersverklaring – 2403 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het beleid van de minister met betrekking tot moskeeën van de Diyanet-structuur – 2407 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over een meer structureel overleg in het kader van de interlevensbeschouwelijke dialoog – 2426 (2015-2016)	16

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het overleg met betrekking tot de nieuwkomersverklaring – 2381 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de eventuele betrokkenheid van de minister bij de totstandkoming van de federale nieuwkomersverklaring – 2382 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de federale nieuwkomersverklaring – 2386 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het interfederaal overleg inzake de federale nieuwkomersverklaring – 2403 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): In oktober vorig jaar sprak de Federale Regering af dat nieuwe immigranten die duurzaam in dit land zouden willen verblijven – en met ‘duurzaam’ bedoelde men langer dan drie maanden –, bij hun verblijfsaanvraag voortaan een engagementsverklaring zouden moeten ondertekenen waarbij ze een aantal elementen zouden aanvaarden, namelijk de mensenrechten en fundamentele vrijheden zoals ze hier in de Grondwet vervat zitten, zoals de vrijheid van meningsuiting, van vereniging, van eredienst en dergelijke. Wie zou weigeren om de verklaring te ondertekenen, zou geen verblijfsvergunning krijgen. Wie de verklaring met de voeten treedt, zou zijn verblijfsvergunning kunnen verliezen.

In maart werd deze ‘nieuwkomersverklaring’ door federaal staatssecretaris Francken van Asiel en Migratie geformaliseerd en goedgekeurd door de Federale Regering. Een tijdje nadien, op 9 juni, maakte de Raad van State fundamentele bemerkingen bij het wetsontwerp. Een van de elementen van kritiek is dat verblijfsrecht een federale bevoegdheid is, maar dat integratie en inburgering een gemeenschapsbevoegdheid zijn. De federale overheid kan bijgevolg met betrekking tot integratie geen voorwaarden opleggen. De gemeenschappen zouden via het Overlegcomité een vergelijk moeten vinden. Dat is voor een N-VA-staatssecretaris niet onmiddellijk een aantrekkelijke opdracht omdat hij dan weliswaar vanuit Vlaanderen met een gelijk samengestelde regering geconfronteerd wordt, maar vanuit de Franse Gemeenschap met de PS.

Ondertussen wordt door de federale meerderheid én oppositie geopperd dat een en ander het best besproken zou worden in het kader van een grondwetsherziening. Maar dat lijkt in eerste instantie op uitstel, en in latere instantie zelfs op afstel af te stevenen. In elk geval heeft staatssecretaris Francken intussen aangekondigd dat hij de deelstaten zou consulteren over de nieuwkomersverklaring.

Minister, werd de Vlaamse Regering inmiddels al gecontacteerd door de federale staatssecretaris? Welk overleg vond er desgevallend al plaats?

Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering met betrekking tot de goedkeuring en implementatie van deze nieuwkomersverklaring? Wanneer er gesproken wordt over een tekst die fundamentele waarden vastlegt die nieuwkomers moeten respecteren, lijkt het me vanzelfsprekend dat ook het parlement wordt betrokken. Ik heb begrepen dat het federale parlement morgen een wetsvoorstel bespreekt in de commissie Binnenlandse Zaken. Zult u de nieuwkomersverklaring ter bespreking voorleggen aan het Vlaams Parlement?

Kan deze nieuwkomersverklaring een aanzet zijn voor een betere afstemming van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid en het federale immigratiebeleid? Hoe ziet u dat dan?

Op welke wijze denkt u desgevallend te controleren of in Vlaanderen verblijvende vreemdelingen daadwerkelijk handelen naar de ondertekende nieuwkomersverklaring?

Wilt u ijveren voor een beleid waarbij een gebrek aan integratiewil – bewezen door het feit dat de vreemdeling de nieuwkomersverklaring met de voeten treedt – gesanctioneerd kan worden door een intrekking van de verblijfsvergunning?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, ik sluit me aan bij de vraag. Dit heeft ons allemaal beroerd omdat het een actueel thema is, en het op federaal niveau wat stof doet opwaaien. Voor ons is het van belang omdat we bevoegd zijn voor inburgering. Een aantal zaken overlappen en moeten het Vlaamse en federale beleid bezighouden. Ik heb in mijn eigen tekst wel een schoonheidsfoutje opgemerkt. Het moet uiteraard 'voorontwerp van KB' zijn en niet 'voorontwerp van wet'.

Staatssecretaris Francken heeft de Raad van State om advies gevraagd. De Raad van State meldt in zijn advies – ik ga de artikelen niet citeren – dat de bijzondere wet bepaalt dat Vlaanderen bevoegd is voor het onthaal en de integratie van inwijkelingen. Dat is in lijn met de vaste adviezen die de Raad van State daarover geeft, namelijk dat de gemeenschappen een eigen beleid kunnen ontwikkelen inzake het onthaal en integratie. Vlaanderen doet dat ook en neemt die bevoegdheid ernstig.

De term inwijkelingen moet worden geïnterpreteerd als een term met een evolutieve betekenis, die we niet zo vaak in de mond nemen. Er dient nog vermeld te worden dat de Franse Gemeenschap, die evenzeer betrokken partij is, de bevoegdheid inzake onthaal en integratie van inwijkelingen heeft overgeheveld naar het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie in Brussel. De heer Janssens heeft al gewezen op de problemen die daar wel eens zouden kunnen rijzen, omdat er andere meerderheden zijn.

Minister, bent u betrokken geweest bij het uitwerken van dit initiatief? Is er overleg geweest met de federale staatssecretaris over de nieuwkomersverklaring? Ik veronderstel dat een staatssecretaris van N-VA-huize de Vlaamse bevoegdheden niet alleen wil uitbreiden maar die minstens ook respecteert voor zover we die al verworven hebben.

Is de nieuwkomersverklaring besproken in het kader van de interministeriële conferentie (IMC) Maatschappelijke Integratie en Grootstedenbeleid? Dan kunnen we al een idee vormen van het standpunt van de andere entiteiten. Zo niet, bent u vooralsnog van plan om dit op de agenda te plaatsen van deze IMC, gezien de duidelijke stelling van de Raad van State?

Wat is uw standpunt inzake deze nieuwkomersverklaring? Hoe spoort dit met het eigen Vlaamse inburgeringsbeleid? Hoe staat u tegenover het denkspoor om in de plaats van de invoering van deze nieuwkomersverklaring deze aangelegenheid te

bespreken in het kader van de herziening van de Grondwet? Er gaan immers stemmen op in die richting.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, ik zal de inleiding niet herhalen. We staan achter de nieuwkomersverklaring en vinden het een goede zaak, maar de Raad van State zegt nu dat het gaat over een Vlaamse bevoegdheid en over het inburgeringstraject. Zijn normen en waarden, zoals gelijkheid tussen man en vrouw, vrije meningsuiting, scheiding tussen kerk en staat en het zelfbeschikingsrecht, voldoende mee opgenomen in dat inburgeringstraject? Zult u uw beleid daaraan aanpassen?

Er is ook de discussie die de andere leden al aanhaalden. Morgen staat dit ook op de agenda van het federale parlement. Er wordt gesproken om deze universele waarden te laten opnemen in de Grondwet. Ik vind het jammer dat het overleg tussen de gemeenschappen niet publiekelijk kan worden gevoerd. Als we universele waarden belangrijk vinden, kunnen we daar onderling misschien een open debat over voeren. Ziet u net als de Raad van State een bevoegdheidsprobleem? Zo ja, welke stappen wilt u zetten? Zult u initiatieven nemen om de nieuwkomersverklaring te agenderen op het Overlegcomité?

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, de context en de aanleiding van mijn vraag zijn identiek. Ik zal mijn inleiding dan ook overslaan. Het zal u niet verwonderen dat ik een groot voorstander ben van de nieuwkomersverklaring. Ik hoop dat we daar vanuit het Vlaams Parlement ten volle onze medewerking aan kunnen geven.

Hoe staat u tegenover het initiatief? Bent u bereid om daar vanuit Vlaanderen de volle medewerking aan te geven? Hoe past een en ander in bijvoorbeeld onze cursussen maatschappelijke oriëntatie? Hebt u al overlegd met de staatssecretaris? In het korte tijdsbestek is dat misschien niet mogelijk geweest. Was u in het verleden al betrokken bij deze plannen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Dames en heren, ik zal proberen gestructureerd te antwoorden op alle vragen. Een eerste reeks vragen ging over de houding van de Vlaamse Regering ten opzichte van de nieuwkomersverklaring. Ik wil eerst duidelijk stellen dat de nieuwkomersverklaring geen betrekking heeft op asielzoekers of erkende vluchtelingen. Dat gaat alleen maar over mensen die zich in het kader van gezinshereniging of arbeidsmigratie meer dan drie maanden willen vestigen in België of Vlaanderen. Het is belangrijk om dat aan te stippen. Waarom gaat het niet over asielzoekers of erkende vluchtelingen? Dat is in strijd met de Conventie van Genève.

Wat de erkende vluchtelingen betreft, hebben we vanuit onze bevoegdheid Inburgering wel behoorlijk wat stokken achter de deur, om het in die woorden uit te drukken. In onze cursus maatschappelijke oriëntatie worden ook allerlei zaken uitgelegd in het kader van onze normen en waarden. Ik zie de heer Janssens de wenkbrauwen fronsen. Het gaat niet over asielzoekers en erkende vluchtelingen, maar over gezinsherenigers en mensen die hier zijn in het kader van arbeidsmigratie. De nieuwkomersverklaring komt in het vizier wanneer iemand in het kader van gezinshereniging of arbeidsmigratie – er zijn nog andere voorbeelden, maar ik beperk me tot deze twee – aangeeft zich minstens drie maanden in Vlaanderen te willen vestigen. Dat is wel degelijk een federaal initiatief.

Wat is onze houding? We ondersteunen dit vanuit Vlaanderen. Het is een goed initiatief, waarbij we vreemdelingen onmiddellijk bij hun aanvraag kennis kunnen laten maken met onze waarden en normen. U weet ondertussen over welke

groep vreemdelingen het in dezen gaat. Deze waarden en normen worden daarna in de cursus maatschappelijke oriëntatie verder verdiept. De verklaring hoeft niet geïntegreerd te worden, want de waarden en normen zijn al geïntegreerd als rode draad in de cursus maatschappelijke oriëntatie.

De heer Janssens vroeg op welke wijze ik zal handelen. De nieuwkomersverklaring is een verklaring die nieuwkomers moeten ondertekenen en waarin opgenomen is wat onze rechten, plichten, waarden en vrijheden zijn en waarbij de nieuwkomer aangeeft die te begrijpen en ernaar te zullen handelen.

Het gaat daarbij over normen en waarden die zijn vastgelegd in onder andere de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Grondwet en de antidiscriminatieregelgeving. Inbreuken daartegen kunnen strafrechtelijk vervolgd worden.

Waarden en normen zijn ook de rode draad in onze cursus maatschappelijke oriëntatie in het kader van een inburgeringstraject.

Eind februari 2016 werd voor het behalen van het inburgeringsattest een resultaatsverbintenis ingevoerd in plaats van de inspanningsverbintenis die er was. Uiteraard geldt die resultaatsverbintenis ook voor de cursus maatschappelijke oriëntatie.

Wil ik ijveren voor een beleid dat een gebrek aan integratie kan sanctioneren, bijvoorbeeld door de intrekking van de verblijfsvergunning? Het intrekken van de verblijfsvergunning is een exclusief federale bevoegdheid. Zij werken het beleid uit. Als u daarover meer vragen hebt, moet u zich tot de Kamer of, in het slechtste geval, de Senaat wenden. Het wetsontwerp dat het integratiebeleid opneemt in het beoordelen van het verlengen van het verblijf, werd op 9 juni 2016 een tweede keer goedgekeurd door de Federale Regering. Ik onderschrijf de wijziging die staatssecretaris Francken aan het eerste wetsontwerp heeft aangebracht.

Kan de nieuwkomersverklaring een aanzet zijn tot een betere afstemming van het Vlaamse inburgeringsbeleid en het federale immigratiebeleid? Deze nieuwkomersverklaring is absoluut een goede zaak omdat er eindelijk een brug wordt gemaakt tussen het federale immigratiebeleid en het integratiebeleid, dat de bevoegdheid is van de deelstaten.

Het debat over de bevoegdheidsproblemen is niet meer van toepassing, gelet op het feit dat de federale overheid en de Federale Regering en staatssecretaris Francken een initieel wetsontwerp hadden opgesteld waarbij de Raad van State oordeelde dat er bevoegdheidsoverschrijding was. Op basis van dat advies van de Raad van State heeft de federale overheid het wetsontwerp aangepast. Hier is dus geen sprake meer van bevoegdheidsoverschrijding. Dat probleem is definitief van de baan.

Het initiatief om de inhoud van de verklaring formeel door de deelstaten te laten bepalen, ligt bij staatssecretaris Francken. Hij heeft na de federale ministerraad van 9 juni 2016 aangegeven dat hij de deelstaten zou consulteren. Uiteraard hebben wij, zoals bij het eerste wetsontwerp, ook nu contact gehad om uitdrukkelijk te stellen dat het ons een overschrijding van de bevoegdheden leek te zijn. Zij hebben daar dan ook rekening mee gehouden. De federale overheid zal een samenwerkingsakkoord met de deelstaten bespreken. Indien er een akkoord is met alle deelstaten, zullen de deelstaten dat moeten agenderen op het Overlegcomité.

Collega's, het gaat hier wederom om een samenwerkingsakkoord. U weet dat het in deze toch wel moeilijke federale staat niet altijd evident is om een samenwerkingsakkoord te bereiken. Indien ik zou vaststellen dat bepaalde deelstaten hierin niet zouden willen meegaan, zou het goed zijn dat we opnieuw contact opnemen met staatssecretaris Francken om te zeggen dat we met Vlaanderen achter dit initiatief staan en dat we willen bekijken hoe we het op een ander forum ter sprake kunnen brengen. Ik heb nog geen geruchten opgevangen dat het in die zin

zou evolueren. Het is dus in ieder geval de bedoeling dat het op het Overlegcomité wordt geagendeerd.

Mijnheer Janssens, aangezien het over een samenwerkingsakkoord gaat dat in de schoot van het Overlegcomité moet worden besproken, zal de uitwerking van dat akkoord in een decretaal initiatief vervat zijn. Dit impliceert dat het altijd zal worden besproken in dit Vlaams Parlement. Dat is een goede zaak.

Hoe sta ik nu tegenover de pistes die zijn geformuleerd in het verleden, bijvoorbeeld een preambule waarin de Grondwet wordt verduidelijkt? Dat is ook een federale bevoegdheid. Ik denk dat de federale overheid, door op 9 juni 2016 een beslissing te nemen, een heel duidelijke keuze heeft gemaakt, en dat er van die piste dus absoluut geen sprake meer is.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik heb de wenkbrauwen even gefronst toen u het had over op wie die nieuwkomersverklaring van toepassing zou zijn. In de mediaberichtgeving werden daarbij toch telkens asielzoekers vernoemd. Ik heb Theo Francken dat nooit horen tegenspreken. Ik onthoud nu uit uw antwoord dat het enkel migranten betreft die langer dan drie maanden in België willen verblijven en die hier zouden komen in het kader van gezinshereniging of arbeidsmigratie. Als ik mij niet vergis, is dat wat u hebt gezegd.

Uiteraard vind ik het belangrijk dat dit nog naar het parlement komt, tenminste indien men zover geraakt, want de kans lijkt mij zeer reëel dat er vanuit de andere gemeenschap wel eens obstructie tegen gevoerd zou kunnen worden en dat deze nieuwkomersverklaring een maat voor niets zou worden, althans indien hij via een samenwerkingsakkoord zou moeten worden geregeld.

Minister, hoe opportuun of realistisch acht u het dat er een samenwerkingsakkoord zou worden gesloten enkel – als dat überhaupt kan – met de Vlaamse Gemeenschap en niet, of pas in een latere fase en eventueel met een andere versie, met de Franse Gemeenschap? Is het mogelijk dat u vanuit Vlaanderen desbetreffend een akkoord sluit met de federale overheid?

Bent u van plan een eigen Vlaamse insteek aan deze nieuwkomersverklaring te geven?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): De minister verklaart in de voorafgaande contacten op haar strepen te hebben gestaan, maar blijkbaar had ze dat nog meer moeten doen. Dan had de Raad van State geen opmerkingen hoeven te maken over een bevoegdheidsprobleem.

Door de wijzigingen zou dat probleem nu van de baan zijn. Ik weet niet of de gewijzigde versie nog aan de Raad van State wordt voorgelegd en of men ervan uitgaat dat men zelf de juiste keuzen maakt. Ik acht het evenwel interessant de bevoegdheidsverdeling te blijven opvolgen, omdat die het nu eenmaal heel complex maakt om op het juiste niveau de juiste afspraken te maken.

We kijken dan ook uit naar hoe dit op federaal vlak zal gebeuren als meerdere deelstaten daarover rond de tafel gaan zitten. Dat het samenwerkingsakkoord in het Vlaams Parlement wordt besproken, is de voorgeschreven procedure.

Voor het overige hebben we duidelijke antwoorden gekregen.

Sta me toe nog een bedenking te maken bij de verklaring. Ze is deels selectief, maar daarvoor werd nu eenmaal op federaal vlak gekozen. Sommige principes worden duidelijk in de vitrine geplaatst en andere, die nochtans ook wezenlijk zijn, niet.

Wat erin opgenomen is, kunnen we onderschrijven, maar dat is niet het enige wat kan worden gezegd over normen en waarden en het blijft een selectie van wat voor onze maatschappij en onze beschaving wezenlijk is. De verklaring valt dus niet geheel samen met alles wat onze samenleving als fundamenteel beschouwt.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, u geeft duidelijk aan dat de Vlaamse Regering positief staat tegenover dit initiatief. Dat vind ik belangrijk, want de verklaring is niet zaligmakend, maar heeft een duidelijke signaalfunctie. Ze maakt de nieuwkomer duidelijk dat in onze samenleving een set van waarden en normen geldt die niet vrijblijvend zijn.

Met die verklaring alleen komen we er niet, maar in Vlaanderen zijn we er al langer mee bezig. Dit komt bijvoorbeeld duidelijk aan bod in de cursussen maatschappelijke oriëntatie. De verklaring mag niet op zich staan, maar moet deel uitmaken van een beleid dat gericht is op het verduidelijken van onze normen en waarden.

Het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst is inderdaad niet evident. Ik ben dan ook benieuwd naar het antwoord op de vraag of een samenwerkingsakkoord kan worden gesloten met slechts een kant van de taalgrens.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Het debat over de nieuwkomersverklaring ging alle kanten uit.

Mijn partij vindt het belangrijk dat men nieuwkomers wegwijs maakt in de fundamentele regels. Die moeten goed ter kennis worden gebracht, worden gerespecteerd en gehandhaafd. Natuurlijk is het hierbij van belang dat de overheid die regels zelf respecteert. Bij de invoering van de nieuwkomersverklaring is gebleken dat staatssecretaris Francken en de Federale Regering volkomen de mist zijn ingegaan door zelf fundamentele spelregels, procedurele en inhoudelijke, met de voeten te treden.

De eerste tekst werd terecht onthaald op heel wat kritische opmerkingen van grondwetsspecialisten. Zij vinden een oplistings van rechten en vrijheden wel goed, maar daarbij mag men geen verwarring creëren. De selectiviteit roept immers meteen vragen op. Voert men door het maken van keuzen een hiërarchie in van grondrechten? Wat is het belang van de grondrechten die niet worden vermeld? Ik denk hierbij onder meer aan de vrijheid van meningsuiting en de godsdienstvrijheid. Die moeten, zeker in een diverse samenleving, door iedereen worden gerespecteerd. Nieuwkomers moeten hiervan op de hoogte worden gebracht.

De manier waarop de vrijheid van vereniging in de tekst is opgenomen, is negatief. Men kan niet worden verplicht lid te zijn van een vereniging, maar de vrijheid van vereniging wordt in de Grondwet als een vrijheid opgenomen om zich met anderen te verenigen, waarbij men ook de autonomie heeft om een vereniging te organiseren. Dit mag door de overheid niet worden beperkt, uiteraard met respect van de geldende wetten.

Kortom, over bepaalde heel fundamentele principes van onze democratische rechtsstaat wordt verwarring gezaaid, zoals trouwens blijkt uit de kritiek van grondwetsspecialisten. Ik hoop dat u die ter harte neemt, minister.

Met fundamentele rechten en vrijheden mag men geen verwarring zaaien, die mag men niet halfslachtig interpreteren, men moet die niet op een krakkemikkige manier in een tekst opnemen waar men juridische gevolgen aan wil verbinden. De nieuwkomersverklaring is niet zomaar een moreel engagement. Als men er

juridische gevolgen aan verbindt, moet het ook op een juridisch correcte manier gebeuren, anders is men eigenlijk al juridische procedures aan het organiseren. Een tekst over de verblijfsvergunning brengt sowieso al een panoplie van procedures teweeg waarmee we nog verder van huis zijn. Ik onderschrijf de kritiek van de grondwetspecialisten. Als het over het respect voor rechten en vrijheden gaat, moet dat deftig gebeuren en juridisch correct.

De Raad van State heeft terecht ernstige bedenkingen en kritiek geformuleerd op het initiële ontwerp. Ik wil benadrukken, en ik vind dat voor een democratie niet ernstig, dat men deze tekst aan een versnelde procedure voorgelegd aan de Raad van State. Het advies van de raad is dan ook beperkt, de raad mocht zich enkel uitspreken over rechtsgrond, bevoegdheid en vormvereiste. Minister, als u onze democratische rechtsstaat ernstig neemt, en ik twijfel daar niet aan, en als u het belangrijk vindt dat we een fundamenteel debat over grondrechten voeren, hoop ik dat u erop aandringt dat de aangepaste tekst een normale procedure bij de Raad van State doorloopt. U hebt gezien hoe belangrijk de kritiek van de raad was.

De heer Janssens had het over de asielzoekers, en initieel stonden die in de tekst. Toen heeft men gezegd dat de nieuwkomersverklaring geldt voor nieuwkomers die een langer verblijfsrecht vragen. Voor de asielzoekers hebben we natuurlijk, gelukkig, de Conventie van Genève die we moeten respecteren; men vroeg toch een ondertekening van de tekst en toen heeft de Raad van State gezegd dat een verplichte ondertekening duidelijkheid over de juridische gevolgen inhield. Anders is het weer een krakkemikkige tekst over een aantal fundamentele principes, het gaat hier over verblijfsrecht. Dat is er dan uitgezwierd door de fundamentele kritiek door de Raad van State. Nogmaals, het advies was beperkt.

Minister, gelet op het belang van het advies, gaat u erop aandringen dat men de tekst aan het volledige advies onderwerpt? Als het over zulke fundamentele principes gaat en gelet op de kritiek van de grondwetspecialisten, bent u bereid om hier een deftig democratisch debat te voeren? Bent u bereid om advies te vragen aan de grondwetspecialisten en dat voor te leggen aan het parlement zodat we een ernstig democratisch debat kunnen voeren? Het gaat niet over een vodge papier dat men snel snel door het parlement kan jagen.

Ik vind de kennis en het respect voor de fundamentele grondrechten zeer belangrijk, geen probleem dus om dat aan nieuwkomers te vragen. Maar is het niet belangrijk dat we dit aangrijpen, minister, om eens grondig na te denken over de kennis van de grondrechten van elkeen in ons land? In het onderwijs wordt daar veel te weinig aandacht aan besteed. Wilt u daar ook werk van maken? Wilt u eventueel bekijken hoe men deze kennis meer kan verplichten? Hoe kunnen we elkeen aanzetten om de grondrechten beter te kennen en te respecteren?

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Ik sluit me aan bij mevrouw Kherbache, we vinden zo'n nieuwkomersverklaring best een interessant instrument, als het maar op de juiste voorwaarden gebaseerd is. Net zoals mijn collega, heeft Groen ook vragen – zoals de heer Kennes ook formuleerde – bij de selectieve lezing van de Grondwet. Ik zal hier niet verder op ingaan, de opmerking is al meermaals gemaakt.

Ik vertolk hier de gedachte van mevrouw Moerenhout die er vandaag niet kon zijn. Minister, ik heb het niet goed begrepen, een van de fundamentele opmerkingen van de Raad van State was dat het gemeenschapsbevoegdheid was. Het is misschien een domme vraag, maar waarom neemt u het initiatief niet gewoon over? Wel in overleg, maar is dat niet het eenvoudigste? De beweging die het minst verwarring meebrengt? Het verblijfsrecht en de inburgering zijn gemeenschapsbevoegdheden. Kunt u in overleg met uw partijgenoot in de beste verstandhouding

niet overleggen? Waarom hebt u niet beslist om de juridische strijd te stoppen en het gewoon over te nemen?

U vraagt aan nieuwkomers om een contract te ondertekenen, dat niet vrijblijvend is en zware gevolgen kan hebben. Gebeurt dat vóór het inburgeringstraject waarin heel wat nadruk ligt op de cursus maatschappelijke oriëntatie? Vraagt u niet op voorhand dat zij een blanco cheque ondertekenen – ik wil niet te negatief doen – en pas daarna leren ze de normen en waarden kennen? Daarna volgt er normaal gezien een attest. Spant u de kar niet voor het paard? Is het compatibel? Is het niet contradictorisch gezien de volgorde?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Er zijn veel vragen gesteld die ik dacht al beantwoord te hebben. Mevrouw Kherbache, ik zal ingaan op al wat u hier 10 minuten lang hebt zitten beweren. Eén, het advies van de Raad van State is geen kort advies, het telt 24 pagina's. (*Opmerkingen van Yasmine Kherbache*)

Ik heb het hier bij me. Het telt 24 pagina's. U hebt gezegd dat er bij hoogdringendheid of met verkorte procedure een advies gevraagd is. Op pagina 3 van het advies staat dat men zelfs nog de termijn heeft verlengd van 30 naar 45 dagen. (*Opmerkingen van Yasmine Kherbache*)

Ik vind dat niet uit.

Op 1 april 2016 heeft de federale overheid bij monde van de heer Francken advies gevraagd. Dat is op 19 mei geleverd door de Raad van State. De Raad van State heeft zich dus niet door tijdsgebrek moeten beperken tot een aantal zaken die u hebt aangehaald.

Mevrouw Kherbache, ik vind niet dat de federale overheid de mist is ingegaan, helemaal niet. De belangrijkste opmerkingen van de Raad van State – u hebt het advies blijkbaar ook gelezen, gedeeltelijk dan toch – ... (*Opmerkingen van Yasmine Kherbache*)

Als ik even mag? Dank u wel.

De belangrijkste opmerking gaat inderdaad over die bevoegdheid, maar ik dacht dat ik hier net heb verduidelijkt waar de problematiek zich situeerde en waarom de federale overheid niet bevoegd was. De Raad van State zegt heel duidelijk dat het niet gaat over de inhoud van de nieuwkomersverklaring op zich. (*Opmerkingen van Yasmine Kherbache*)

Mevrouw Kherbache, alstublieft. De Raad van State zegt dat het niet zozeer over de inhoud van die verklaring gaat, maar wel over de olijsting van onze waarden en normen die door de deelstaten moeten worden vastgelegd. U hebt zelf verwezen naar de vrijheid van vereniging. Dat staat inderdaad in de nieuwkomersverklaring, net als de vrije meningsuiting, de vrijheid van eredienst, de vrijheid van beleving van seksuele geaardheid enzovoort. De Raad van State heeft zich niet uitgesproken over de verklaring zelf, hij heeft gewoon gezegd dat het niet aan de federale overheid is om die normen en waarden te bepalen.

U hebt verwezen naar de vrijheid van vereniging. In de nieuwkomersverklaring stond – maar daar moeten we nu dus met een samenwerkingsakkoord over onderhandelen en we moeten wel degelijk onze eigen bevoegdheid kunnen uitoefenen – over de vrijheid van vereniging: "niemand kan in dit land gedwongen worden om deel uit te maken van een vereniging of geen deel uit te maken van een vereniging". Ik denk niet dat daar iets in staat waarvan de Vlaamse overheid of de Vlaamse Regering gaat zeggen: 'Dit willen we nu op een heel andere manier definiëren.'

Mevrouw Pira, we nemen geen eigen initiatief. Ik heb de volgende procedure geschetst. We leven nog altijd in een federaal land, u weet hoe dat gaat. Ik denk dat het nog altijd het best is dat we een samenwerkingsakkoord kunnen afsluiten. Mocht dat niet lukken, dan zal ik niet nalaten om zelf een initiatief te nemen. Ik zou het ook kunnen meenemen in de resultaatsverbintenis, de verplichte ondertekening van die nieuwkomersverklaring en de resultaatsverbintenis in de cursus maatschappelijke oriëntatie in een inburgeringstraject. Ik zou dat kunnen overwegen. U weet dat er nu al zaken verplicht zijn in een cursus MO wat onze waarden en normen betreft, en dat is toch wel heel belangrijk.

Het beperkt zich niet tot mensen in het kader van gezinshereniging en arbeidsmigranten, ik heb deze twee groepen als voorbeeld gegeven, ik wil het nog eens duidelijk aanstippen, dat is niet limitatief. Erkende vluchtelingen en asielzoekers krijgen de nieuwkomersverklaring ter informatie, maar ze kunnen niet verplicht worden om die te ondertekenen. Dat is nu eenmaal het nut van een nieuwkomersverklaring, ik heb het al uitgelegd, omdat dit in strijd is met de Conventie van Genève.

Natuurlijk, erkende vluchtelingen zijn doorgaans, en zeker als ze van buiten Europa komen – en dat is toch van toepassing op de vluchtelingenstroom die we momenteel kennen – onderhevig aan de verplichte inburgering die in Vlaanderen in tegenstelling tot andere deelstaten wel bestaat, en moeten dus ook slagen voor de cursus MO.

Zijn we bereid om zelf een insteek te leveren, mocht blijken dat de Franse Gemeenschap niet verder wil? Ja, uiteraard, maar ik heb ook aangegeven dat we vooralsnog geen indicaties hebben dat dat het geval zou zijn. Maar u kent me, mijnheer Janssens, als we het samen kunnen doen, dan zullen we het samen doen. Als dat niet gaat omdat een bepaalde deelstaat niet meewil, dan zullen we niet laten om onze eigen bevoegdheden al dan niet impliciet uit te oefenen zodat we in Vlaanderen kunnen bereiken wat we willen bereiken en wat staatssecretaris Francken ook wil bereiken. We zullen dat doen, we moeten vooruit in de politiek, en in het slechtste geval – maar ik heb vooralsnog geen indicatie – zullen er verschillende nieuwkomersverklaringen zijn van de verschillende gemeenschappen. We wachten af hoe het nu verder loopt. In ieder geval, mochten de anderen niet meewillen, dan zullen wij zeker onze verantwoordelijkheid nemen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik heb begrepen dat het debat morgen wordt voortgezet in het federaal parlement waar het wetsontwerp in de commissie Binnenlandse Zaken wordt besproken. Ook als dat zou worden goedgekeurd, is het nog altijd niet zeker dat de nieuwkomersverklaring er zit aan te komen. Dus ik hoor u graag zeggen: als de andere gemeenschappen obstructie zouden plegen, zou Vlaanderen maximaal van de eigen bevoegdheden gebruikmaken om alsnog een dergelijke verklaring in de praktijk te brengen.

Ik vind het een interessante piste omdat het in de richting gaat van wat wij al langer voorstellen, namelijk een koppeling maken van de inburgerings- en integratiebereidheid aan de federale verblijfswetgeving. Dat had men al langer moeten volgen. Dit lijkt minstens in die richting te gaan, tenminste indien dit efficiënt gebeurt en correct wordt opgevolgd, en indien nodig gesanctioneerd wordt indien men zich niet aan de verklaring houdt.

Er zijn nog heel wat vragen te stellen over de nieuwkomersverklaring en hoe die in de praktijk zou worden toegepast, maar dat lijkt me iets voor een later moment als we met concrete teksten worden geconfronteerd.

Tot slot nog een element over de asielzoekers of vluchtelingen, dat laat ik nog in het midden. Ik lees letterlijk uit de verklaring van de Kanselarij van de Eerste

Minister, een tekst die door de diensten van de eerste minister is verspreid na de afloop van de ministerraad van 9 juni, waar het gewijzigde wetsontwerp is besproken: "Elke vreemdeling die langer dan 3 maanden in België wenst te verblijven, evenals de vreemdeling die een verzoek tot internationale of tijdelijke bescherming indient, zal bij zijn aanvraag gevraagd worden een verklaring te ondertekenen." Dat staat er letterlijk. Ik neem aan dat het niet enkel gaat over de vreemdelingen waar u het over heeft, maar ook over asielzoekers en vluchtelingen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Er is een selectie gemaakt van een aantal vrijheden uit de Grondwet op basis van recente debatten en polemieken. Zaken zoals vrijheid van onderwijs, het belang van de sociale dialoog die wezenlijk is voor hoe we onze samenleving gestalte geven, de rol van het middenveld, wat toch iets heel anders is dan de eerder negatieve formulering van de vrijheid van vereniging, het grote belang van de sociale zekerheid en de solidariteitsgedachte erachter, zitten daar natuurlijk niet in. Als het erover gaat mensen een beeld te geven van de samenleving waarin ze zijn terechtgekomen en de rechten en plichten, dan zijn er nog lacunes.

Ik stel me ook de vraag in welke mate mensen die een document ondertekenen in een land dat ze nog niet kennen en van wie de voorgeschiedenis heel erg verschillend is qua sociale, politieke en economische context, de draagwijdte van al die zaken kunnen vatten. Het gaat dan niet om slechte wil of het feit dat mensen radicaal zijn. Er gaat wel enige tijd over vooraleer dit soort zaken echt indaalt en mensen met kennis van zaken en in transparantie hun handtekening kunnen zetten. Deze bedenking moeten we wel vaker maken als het gaat over inburgering en integratie. Er is een leerproces. Daarom zetten we net in op inburgering en integratie, op cursussen maatschappelijke oriëntatie, op onderwijs en dergelijke. We gaan er immers van uit dat dit een gevolg is van socialisatie en niet van een momentopname waarbij een handtekening wordt geplaatst.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik wil duidelijk stipuleren dat dit initiatief geen verplichting inhoudt. De nieuwkomersverklaring is een element in een hele procedure. De nieuwkomers krijgen nog altijd de keuze om al dan niet te tekenen. Dat is een duidelijk verschil.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het beleid van de minister met betrekking tot moskeeën van de Diyanet-structuur – 2407 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, 13 van de 28 moskeeën die in Vlaanderen op basis van het Eredienstendecreet gefinancierd worden, behoren tot de Diyanet-structuur, het Turkse praesidium voor religieuze zaken dat onder het gezag valt van de Turkse eerste minister. Ik ondervroeg u over een aantal elementen reeds in januari 2015, onder meer naar aanleiding van een Nederlands onderzoek naar het integratiebelemmerend karakter van de Diyanet-moskeeën en over de erkenning en betoelaging van deze moskeeën in Vlaanderen. U antwoordde toen dat u geen indicaties had dat de genoemde Turkse organisaties

in Vlaanderen een probleem zouden zijn voor de integratie. U had ook geen indicaties op dat moment om een onderzoek te laten uitvoeren of deze kwestie naar Nederlands voorbeeld hier zou kunnen worden gemonitord.

We zijn nu anderhalf jaar later en een en ander is toch wel geëvolueerd. Zo is er ook in de media enige aandacht voor de kwestie van de Diyanet-moskeeën. De media zijn zich gaan verdiepen in de Diyanet-structuur, onder andere Humo en De Standaard. De Standaard heeft recent in een groot artikel op basis van onderzoeksjournalistiek een toch wel ontluisterend beeld geschetst van de werking van Diyanet. Onomwonden wordt er gesteld dat Diyanet "meer en meer vervelt tot een propagandamachine voor de fundamentalistische AKP-partij van president Erdogan". Diyanet wordt ook omschreven als een "staat binnen de staat die de Turkse samenleving meer en meer op islamitische leest wil schoeien". Een vertegenwoordiger van de Turkse seculiere oppositie zegt zelfs dat "de Diyanet-aanhangers integristen zijn" en stelt zich de vraag "waarom België een Turks orgaan op zijn grondgebied zou dulden". Blijkbaar is het Turkse oppositielid er niet van op de hoogte dat het betreffende Turkse overheidsorgaan niet alleen wordt geduld, maar zelfs ook nog eens wordt erkend en gesubsidieerd.

De Diyanet mengt zich blijkens het artikel zelfs actief in de verkiezingscampagnes voor de AKP en Erdogan. Herinner de bijeenkomst in de Ethias Arena in Hasselt waar Erdogan te gast was en waar hij door duizenden Limburgse of in elke geval Turkse Belgen werd aangemoedigd. De uitnodiging voor die verkiezingsbijeenkomst met Erdogan vermeldde contactgegevens van Diyanet in België. In de moskeeën worden zelfs verkiezingsaffiches van AKP opgehangen. Sympathisanten van de oppositie zou de dienst worden geweigerd. De imams van de Diyanet-moskeeën zouden richtlijnen uit Ankara ontvangen.

Dit alles is verontrustende informatie, wetende dat het Turkse Erdogan-regime de mensenrechten en fundamentele vrijheden massaal met de voeten treedt. De persvrijheid in Turkije is volledig ontmanteld. Dissidenten worden willekeurig gearresteerd. Parlementsleden worden vervolgd. Koerdische burgers worden afgeslacht enzovoort. Het lijkt voor mij dan ook onbegrijpelijk dat de Vlaamse Regering moskeeën die functioneren als propagandakantoren van een ondemocratisch regime, laat financieren met Vlaams belastinggeld.

Ook de religieuze boodschap die de Diyanet-moskeeën verspreiden, staat lijnrecht tegenover de waarden van onze verlichte Europese samenleving. Zo zijn er Diyanet-fatwa's waarin staat dat koppels niet hand in hand over straat mogen wandelen en dat soennitische moslims niet met alevieten mogen huwen.

Ik verwijs ook naar het betoog van de heer De Gucht in de plenaire zitting van 27 april 2016 waar hij de Diyanet niet onterecht "een instelling die voor segregatie staat" noemt en een "organisatie waarbij men zich ernstige vragen kan stellen". Met de erkenning en betoelaging, via de provincies weliswaar, van moskeeën wil de Vlaamse Regering – naar eigen zeggen – komen tot een Vlaamse islam. In de praktijk lijkt het in de omgekeerde richting te gaan en brengt men alleen maar een geïslamiseerd Vlaanderen tot stand.

Minister, bent u nog steeds van mening dat er geen indicaties zijn dat Diyanet een probleem zou vormen voor de integratie of hebt u uw mening ter zake inmiddels bijgesteld, onder meer naar aanleiding van het onderzoek van een aantal journalisten en het voortschrijdend inzicht van de heer De Gucht? Op welke wijze draagt het subsidiëren van moskeeën die behoren tot een organisatie die een propagandamachine is voor het Turkse Erdogan-regime en een fundamentalistische boodschap predikt, bij tot het ontstaan van een zogenaamde Vlaamse islam? Heeft dit voor u gevolgen om de Diyanet-structuur in Vlaanderen toch te laten monitoren?

Zult u na een monitoring overgaan tot een intrekking van de erkenning van de Diyanet-moskeeën, aangezien ze de facto onder leiding en toezicht staan van een regime dat zich vijandig opstelt tegenover fundamentele rechten en vrijheden? Heeft de nieuwe informatie betreffende Diyanet gevolgen voor de erkenningsprocedure van nieuwe Diyanet-moskeeën, waarvan een aantal aanvragen lopen? Welke eventuele andere initiatieven zult u met betrekking tot dergelijke moskeeën nemen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ondanks het feit dat de toelichting en de vragen van de heer Janssens zeer uitgebreid waren, zal mijn antwoord redelijk beperkt zijn omdat ik het niet mijn taak noch mijn bevoegdheid vind om een oordeel te vellen over het Turkse regime. Ik heb daar natuurlijk mijn persoonlijke mening over, maar die doet hier momenteel in deze commissie en in dit parlement niet ter zake, zeker niet als ik in hoedanigheid van mijn functie verkeer. Het is echt niet aan mij om hier openlijk mijn persoonlijke mening te verkondigen, noch over de Turkse president, noch over de Turkse instellingen, laat staan over intern Turkse politieke discussies.

Het is wel mijn taak om als bevoegd minister voor onder andere erediensten, na te gaan of ze al dan niet in aanmerking komen voor een erkenning. Daar is een specifieke regelgeving voor uitgewerkt. Sta me toe niet alle erkenningsvoorwaarden te herhalen. Die zijn hier al voldoende aan bod gekomen en zijn genoegzaam bekend.

Mijnheer Janssens, u hebt niet verwezen naar radicalisering, maar u hebt het eerder gehad over integratie, wat natuurlijk ook een belangrijk aspect is in onze Vlaamse samenleving. U had een vraag over monitoren. Het is de Staatsveiligheid die onder andere de verschillende moskeeën maar ook andere instellingen monitort op basis van elementen waarbij men wil nagaan of er bijvoorbeeld sprake is van radicalisering. Dat is ook aan bod gekomen in de commissie Deradicalisering. De Staatsveiligheid monitort niet zozeer op elementen van integratie. Het is de toezichthoudende overheid, in casu de provincies, die een taak heeft op vlak van monitoring. Ik ben blij dat u in deze vraag wel degelijk de verantwoordelijkheid legt bij de provincies.

Naar aanleiding van het decreet over de erkenning van de geloofsgemeenschappen en de uitvoeringsbesluiten in 2005, is er in 2006 een omzendbrief verstuurd. Daarin staat welke zaken er nageleefd moeten worden om in aanmerking te komen voor een erkenning, wat de procedure is enzovoort. Er staat nog iets heel anders in de erkenningsvoorwaarden en de omzendbrief dat relevant is bij deze vraag: de maatschappelijke betrokkenheid moet aangetoond kunnen worden. Dat gaat over onder andere integratie. Hoe integreren bepaalde leden van een bepaalde geloofsgemeenschap in onze Vlaamse maatschappij of in welke mate niet? Dat moest aangetoond worden bij de jaarlijkse budgetrapportering die de lokale geloofsgemeenschappen moeten overmaken aan hun provinciale toezichthouder, afhankelijk van de provincie waarin ze zijn gelegen.

Ik heb bij mijn aantreden vastgesteld dat dit eigenlijk niet zo vlotjes verliep en dat veel plaatselijke geloofsgemeenschappen niet wisten dat er zoiets bestond als een bijlage bij de jaarlijkse budgetrapportering waarin ze hun maatschappelijke betrokkenheid moesten aantonen. Tegelijkertijd heb ik vastgesteld dat de toezichthoudende overheid, de provincies, daar nauwelijks op hebben toegezien en ook niet hebben doorgegeven dat de bijlage ontbrak. Mevrouw Sminate heeft me daar aan het begin van de legislatuur een vraag over gesteld. Mede door haar vraag hebben we contact opgenomen, via het Agentschap Binnenlands Bestuur, met de verschillende gouverneurs om hen er attent op te maken dat er in de erkenningsvoorwaarden wel degelijk sprake is van een bijlage die de maatschappelijke betrokkenheid moet aantonen.

Wij hebben hun nogmaals gewezen op dit belangrijk element en hun ook gevraagd om daar in oktober 2016, bij de volgende jaarlijkse budgetrapportering waaraan de bijlage 'maatschappelijke betrokkenheid' moet worden toegevoegd, de nodige aandacht aan te besteden. Dat is niet zo lang meer, en ik zal dan ook onmiddellijk mijn verantwoordelijkheid nemen nadat ik de provinciale besturen en de gouverneurs op hun verantwoordelijkheid als toezichthoudende overheid zal hebben gewezen. Als blijkt dat bij die budgetrapporteringen de bijlagen ontbreken en als blijkt dat die bijlagen de maatschappelijke betrokkenheid onvoldoende zouden aantonen, zal ik zeker niet nalaten, mijnheer Janssens, om zaken te ondernemen, bijvoorbeeld het intrekken van een erkenning.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het verbaast mij toch dat u, ondanks allerlei verontrustende berichtgeving via verschillende kanalen over die Diyanet-moskeeën, nu doet alsof er geen vuiltje aan de lucht is. U zegt dat het niet uw taak is om een oordeel te vellen over het Turkse regime of over president Erdogan. Ik denk dat u wat dat betreft een spreidstand vertoont. U bent het voorbije weekend, als ik mij niet vergis, naar een Gay Pride in Litouwen gegaan, en tegelijkertijd wordt op dat moment een Gay Pride in Istanbul door Erdogan verboden.

Erdogan doet allerlei uitspraken over de minderwaardigheid van vrouwen. Vrouwen moeten vooral bestaan om zoveel mogelijk kinderen te krijgen. Over die uitspraken stelt de heer De Gucht op dit moment vragen aan minister-president Bourgeois. Blijkbaar stelt een meerderheidspartij daar kritische vragen over in de ene commissie, terwijl een minister zelf in een andere commissie laat uitschijnen dat er helemaal niets aan de hand is.

Ik verwijs opnieuw naar het artikel in De Standaard. Daarin stond letterlijk dat Diyanet een religieuze multinational is met een politieke agenda. Ik kan mij daar alleen maar bij aansluiten. Die Diyanet-imams verdedigen inderdaad altijd en overall eerst de belangen van de Turkse staat. Dat is hun voornaamste opdracht. Via die moskeeën houdt Erdogan ook de Turkse gemeenschap hier in België in zijn greep. Dat staat mijns inziens de integratie in de weg omdat Diyanet een kanaal is om Turkse Belgen in eerste instantie aan de Turkse staat te binden, en zeker niet aan de Vlaamse of de Belgische. Erdogan gebruikt Diyanet alleen om Turken vooral Turks te houden. Het is dan niet alleen een belemmering voor integratie.

Minister, wanneer u het hebt over een tegendiscours voor extremisten, of wanneer u het in de toekomst nog zult hebben over een Vlaamse islam en dergelijke meer, hou dan zelf in gedachten dat u een hypocriete boodschap verkondigt, indien u tegelijkertijd Erdogan via de Diyanet-moskeeën erkent en faciliteert, en dan ook nog via de Vlaamse provincies, die alleen maar van een Vlaams decreet gebruik maken, subsidieert. Er wordt in die Diyanet-moskeeën een soennitische islam verkondigd. Er wordt daar verkondigd dat men vooral schatplichtig is aan de Turkse staat en niet zozeer aan het land waar men woont. U en de Vlaamse Regering staan erbij en kijken ernaar. En niet alleen dat, u zorgt er zelfs voor, via de erkenning en de mogelijkheid om te subsidiëren, dat die hele Erdogan-propagandamachine hier via door Vlaanderen erkende moskeeën in Vlaanderen kan draaien.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Mijnheer Janssens, u moet minister Homans nu geen woorden in de mond leggen die zij niet heeft gezegd. U zegt hier dat minister Homans de propaganda van een buitenlands staatshoofd subsidieert en dat zij heeft gezegd dat er geen vuiltje aan de lucht is. Minister Homans heeft gezegd dat zij alleen kan handelen met de hefbomen die zij in handen heeft. Dat zijn onder andere de verslagen die de geloofsgemeenschappen moeten uitbrengen. Als die niet

in orde zijn, kan er gehandeld worden. Maar wat u concludeert uit wat minister Homans hier zegt, vind ik allesbehalve.

Minister Liesbeth Homans: Ik sluit mij aan bij de repliek van mevrouw Sminate.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp niet dat u niet inziet dat u zich schatplichtig maakt aan de politieke agenda die via Erdogan en de Diyanet-moskeeën in Vlaanderen wordt uitgevoerd. Als u inderdaad hefboomen in handen wilt hebben om hier iets tegen te doen, doe dan gewoon wat ik u vraag en voer een degelijk onderzoek naar de Diyanet-structuur in Vlaanderen. Monitor dat net, zoals dat in Nederland gebeurd is. Doe dat. Als u dat hier in Vlaanderen erkent, moet u toch ook de mogelijkheid hebben om daar controle op uit te voeren. Anders moet u misschien een nieuw erkenningscriterium invoeren: het feit dat men onafhankelijk moet zijn van buitenlandse organisaties of van buitenlandse regimes. Met die erkenningscriteria hebt u een hefboom in handen om hieraan tegemoet te komen. Maar dat u via de Diyanet-moskeeën Erdogan versterkt, en dat u in deze commissie geen kritisch woord over Erdogan en de AKP uitgesproken krijgt, terwijl Vlaanderen dergelijke Diyanet-moskeeën erkent, dat kan ik niet begrijpen. U lijkt hier gewoon de droom van Erdogan, die de leider is van een totalitair land waar de islam alles dicteert, via Diyanet in Vlaanderen te bewerkstelligen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over een meer structureel overleg in het kader van de interlevensbeschouwelijke dialoog – 2426 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister, zowel het regeerakkoord als uw beleidsnota zet in op het blijvend stimuleren van de interlevensbeschouwelijke dialoog. Tijdens de vorige legislatuur werd hiervoor de basis gelegd door minister Bourgeois. Ik heb daar toen ook herhaaldelijk naar gevraagd. Niet zo lang voor de verkiezingen, in maart 2014, ondertekenden vertegenwoordigers van de erkende godsdiensten en levensbeschouwingen samen met de Vlaamse overheid een gezamenlijke verklaring. Dat was het startpunt voor het begin van een gestructureerde dialoog. Zowel de overheid als de godsdiensten en levensbeschouwingen zijn daarin het engagement aangegaan om een dialoog op te starten over – en dat is belangrijk – maatschappelijke thema's. Het was een heel open agenda, maar het moest wel gaan over maatschappelijk relevante actuele thema's.

De vertegenwoordigers van de erkende levensbeschouwingen hebben na de aanslagen van 22 maart 2016 in een gezamenlijk statement de aanslagen veroordeeld. Onder meer naar aanleiding daarvan stelde de voor ervediensten bevoegde federale minister het doel voorop om een campagne op te zetten tegen geweld gepleegd in naam van een religie of een overtuiging. In dat kader wil hij initiatieven steunen die leiden tot een permanent overleg met de erkende ervediensten. In samenspraak met de premier werd bovendien afgesproken geregeld een raad te houden waaraan de leiders van de religieuze en vrijzinnige levensbeschouwingen deelnemen. Men wil kortom op federaal niveau het contact met de levensbeschouwingen structureler maken.

Aangezien ook Vlaanderen bevoegd is voor heel wat materies waarbij overleg met de levensbeschouwingen zinvol is, is mijn voorstel aan de minister ook de interlevensbeschouwelijke dialoog op Vlaams niveau een meer structureel en permanent karakter te geven. Op dit moment is het mij totaal onduidelijk wanneer zij bijeenkomen, wat de agenda is, wie hen bijeenroept, wat de betrokkenheid is van de Vlaamse Regering, of die daar adviezen geeft of suggesties doet of mee opvolgt. Dat is voor mij een beetje een 'black box'.

Er zijn veel thema's die vandaag op de agenda zouden kunnen en wat mij betreft zouden moeten staan, bijvoorbeeld de plaats van de levensbeschouwing in de media. Nu kun je zeggen dat dat iets is voor Cultuur, voor minister Gatz. Je kunt dat louter vaktechnisch opsplitsen. Maar dan zijn we, denk ik, niet goed bezig. Andere thema's kunnen zijn: modellen ontwikkelen om de levensbeschouwelijke dialoog te starten op lokaal vlak en in de buurten; de verbindende rol van levensbeschouwingen in een individualiserende samenleving. Klassiekere zaken waaraan wordt gedacht, zijn: de organisatie van het Offerfeest; de kwaliteit van het levensbeschouwelijk onderwijs, in het bijzonder het islamonderwijs; ruimere zaken zoals verdraagzaamheid en gewelddadige radicalisering; de beleving van vastenperiodes in de 21e eeuw, wat twee weken geleden in het nieuws was; de officieel erkende religieuze feestdagen. Dat laatste was een hele tijd geleden, ik denk nog in de vorige legislatuur, een item. Ik kan er nog heel veel bij bedenken. Als je in Vlaanderen de actualiteit volgt, merk je dat er geen week voorbijgaat of er is een thema dat in het rijtje zou passen.

Welke vorm neemt het overleg in het kader van de Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog (VILD) vandaag concreet aan? Welke thema's stonden in de VILD al op de agenda? Minister, welke suggesties zou u vanuit het Vlaamse beleidsniveau aan de interlevensbeschouwelijke dialoog graag doen om op de agenda te plaatsen? Ik begrijp dat u zegt dat u niet degene bent die regisseert, dat u dat niet voorziet, dat u die agenda niet moet bepalen. Dat is juist. Vandaar mijn idee om vrijblijvende suggesties te doen. U bent toch bevoegd voor een materie die verwantschap vertoont met die dialoog. Suggesties doen behoort volledig tot de rol van een minister in de samenleving.

Minister, acht u het aangewezen om de interlevensbeschouwelijke dialoog in Vlaanderen een meer structureel en permanent karakter te geven? Men wil dit – in mijn ogen terecht – op het federale niveau doen. Als dat het geval is, wat mogen we daar dan van verwachten?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Kennes, deze vraag naar de organisatie van interlevensbeschouwelijke dialoogmomenten komt, jammer genoeg door toedoen van de actuele gebeurtenissen, meer en meer naar boven.

U verwees naar de ondertekening van een gemeenschappelijke verklaring op 21 maart 2014, toen de huidige minister-president nog de bevoegdheid in zijn portefeuille had. Toen werden afspraken gemaakt over de erkende levensbeschouwingen, bijvoorbeeld over de inhoudelijke input voor de verdere dialoog. Die moet telkens komen vanuit de levensbeschouwingen zelf. Er komt een roterend voorzitterschap, waarbij telkens één levensbeschouwing de bijeenkomst organiseert en voorziet. De Vlaamse overheid speelt een louter faciliterende rol, namelijk het verzorgen van het secretariaat van de bijeenkomsten.

Deze afspraken hebben geresulteerd in de VILD, een soort overlegplatform dat op regelmatige basis bijeenkomt. De eerste bijeenkomst van dit platform vond plaats op 13 mei 2014. De tiende bijeenkomst is vandaag, op 21 juni 2016. Mijnheer Kennes, ik weet niet of het toeval is dat uw vraag in deze commissie werd geagendeerd op het moment van die tiende bijeenkomst. Elke bijeenkomst verloopt

onder het voorzitterschap van een levensbeschouwing. Het Agentschap Binnenlands Bestuur staat in voor het secretariaat. Dat houdt onder meer in: het uitnodigen van de mensen, het versturen van de uitnodigingen, de verslaggeving van de bijeenkomsten, ...

Het gaat hier dus om een dialoog tussen de erkende levensbeschouwingen, waarbij de Vlaamse overheid louter faciliteert. De levensbeschouwingen ervaren het platform als nuttig en relevant om elkaar te ontmoeten, elkaar beter te leren kennen en tot gedeelde standpunten te komen. Zeker dat laatste is niet altijd evident.

De levensbeschouwingen bepalen zelf welke punten er op de agenda komen. Het algemeen uitgangspunt is dat het moet gaan over zaken die alle levensbeschouwingen aanbelangen, en die zich in de Vlaamse of Belgische context afspelen en impact hebben op de dialoog tussen levensbeschouwingen in België of in Vlaanderen. Ik geef een overzicht van thema's die al op de agenda zijn geplaatst: het opmaken van een charter van de VILD; de toekomst van de levensbeschouwelijke uitzendingen op de VRT; een verklaring naar aanleiding van de vluchtelingen-crisis. Deze punten komen regelmatig op de agenda. Er zijn ook al ad-hoc-agendapunten geweest, zoals: een inleiding vanuit de katholieke eredienst in de consequenties van het principe van de scheiding van Kerk en staat in een democratische context voor de betrokken godsdiensten en levensbeschouwingen; een toelichting van de orthodoxe eredienst over de levensbeschouwelijke vakken in Vlaanderen; het bieden van religieuze en morele bijstand in het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent. Deze lijst is niet limitatief.

Welke suggesties zou ik nu kunnen doen om thema's op de agenda te plaatsen? Hoe kan ik ervoor zorgen dat het een meer structureel en permanent karakter krijgt? Ik heb in mijn antwoord op uw vorige vragen al aangegeven dat de VILD wel degelijk een structureel en vast karakter heeft. De levensbeschouwingen nemen hiertoe zelf het initiatief. Ze bepalen zelf welke punten relevant zijn om te bespreken en spelen ook in op de actualiteit. Hierbij treden ze als platform naar buiten.

Welke suggesties wil ik doen? Ik acht het belangrijk dat we de VILD niet alleen beschouwen als een platform voor overleg tussen de levensbeschouwingen, maar eveneens als een platform voor overleg tussen de levensbeschouwingen enerzijds en de Vlaamse overheid anderzijds.

In het kader van de actualiteit en de gruwelijke feiten bij de aanslagen op mensen vanwege hun seksuele geaardheid – en er zijn nog talloze andere voorbeelden – zou dit een van de thema's kunnen zijn die Vlaanderen kan aanbrengen die kunnen worden besproken tijdens de vergadermomenten.

Ik suggereer ook de VILD uit te bouwen tot overlegorgaan tussen de overheid en de levensbeschouwingen. Dat zal de VILD meer gehoor doen vinden. Als ze niet alleen discussiëren onderling, maar als een overleg ontstaat en betrokkenheid wordt gecreëerd met de Vlaamse overheid, wat veel verder moet gaan dan het louter faciliteren, zal ook het gehoor bij de 'buitenwereld' vergroten.

Omdat de VILD twee jaar bestaat, acht ik het ogenblik aangekomen tot evaluatie over te gaan, maar eigenlijk is al een evaluatie gebeurd in mijn antwoord. Functioneert het? Ja. Functioneert het altijd even goed? Ik denk het niet. Kunnen we dat verbeteren? Ja, ik heb al een suggestie gedaan, maar heel wat thema's, die momenteel taboe zijn voor de agenda van de dialoog, zijn belangrijk en bepaalde taboes moeten we doorbreken en bespreekbaar maken in Vlaanderen anno 2016 waar waarden en normen leven die door iedereen die deel wil uitmaken van onze maatschappij moeten worden nageleefd. We moeten dus de handen in elkaar slaan en samen aan die opdracht werken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Het antwoord van de minister stemt me eigenlijk heel tevreden. Het gaat zelfs verder dan ik had verwacht. Ze wil zich positief engageren en erkent dat een dialoog zinvol is, dat die niet alleen op een faciliterende manier mogelijk moet worden gemaakt en dat er nood aan is dat ook de Vlaamse overheid die dialoog mee aangaat.

Inderdaad kunnen bepaalde actuele thema's zinvol worden geagendeerd. Aan het lijstje te zien zijn heel wat thema's al de revue gepasseerd. Essentieel is dat ze zelf hun agenda bepalen, maar daarnaast kan men ook ideeën 'oppikken' van anderen en kan worden ingegaan op zinvolle suggesties.

Het stemt me tevreden dat vandaag de tiende vergadering plaatsvindt. Het is een gelukkig toeval dat we dit onderwerp vandaag bespreken.

Gelet op de grote actualiteit en aangezien sommige onderwerpen taboe zijn of leiden tot spanningen, zal er niet altijd een consensus worden gevonden, maar als de thema's op een respectvolle manier ter sprake worden gebracht, kan onze samenleving er alleen maar wel bij varen.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Ik vind het positief dat de minister werk wil maken van het initiatief en het ruim wil invullen. Het verbaast me evenwel dat men zo weinig op de hoogte is van deze dialoogmomenten. Die zouden meer ruchtbaarheid moeten krijgen, omdat men daarmee meteen de nadruk legt op het belang van zo'n dialoog. Bovendien zou ik graag wat meer inzicht krijgen in wat precies wordt besproken.

Door er meer bekendheid aan te geven weet men dat religies onderling en samen met de overheid de dialoog aangaan.

Ik deel uw mening, minister, dat in de thema's die men er ter sprake kan brengen taboes moeten worden doorbroken, zeker gelet op de actualiteit. Elkeen moet zijn verantwoordelijkheid nemen in het uitdragen van fundamentele normen en waarden. Iedereen moet ook op zijn verantwoordelijkheid worden aangesproken. Dat u dit wilt doen in het kader van zulke dialoog vind ik positief. Ik moedig u evenwel aan hieraan de nodige feedback te koppelen, niet alleen in het parlement maar ook in de samenleving.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik dank de sprekers voor de steun aan mijn antwoord en het initiatief dat ik wil nemen om het ruimer te maken.

Het initiatief bestaat al twee jaar en er zijn tien vergaderingen gehouden, maar daarvan is weinig bekend. Ik heb aangegeven dat dit hoofdzakelijk komt doordat het om een onderlinge dialoog gaat. Het zou volgens mij werkelijk een meerwaarde inhouden, niet alleen inzake het bespreken van taboes en bepaalde thema's, als de Vlaamse overheid een gesprekspartner wordt, en niet alleen een faciliterende partner is. We moeten dus meer openheid nastreven, waardoor misschien een bredere weerklink ontstaat, zowel in de media als in de samenleving in het algemeen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.